

Boekbespreking

STEYN, D.G., & M. LUSSI, 2005. Offshore shells of southern Africa. A pictorial guide to more than 750 gastropods. Published by the authors, Menlyn (eldolise@shellbooks.co.za) / Durban (dldmail@mweb.co.za), 289 pp., met meer dan 750 kleurenfoto's, paperback, ISBN 0-620-33607-2. Prijs € 70,00¹.

De enorm lange kustlijn van Zuid-Afrika (ongeveer 4350 km) heeft een zeer rijke mariene malacofauna die honderden soorten omvat (< 1500, waarvan een hoog percentage endemisch). Deze leven aan de kust – gaat men echter dieper dan krijgt men te maken met een heel eigen wereld die samengevat kan worden als 'subtidal' of meer in het algemeen 'offshore'. Het verzorgd uitgevoerde boek van Steyn & Lussy geeft een overzicht in kleurenfoto's van de schelpen van deze zeslakken. De verzamelaar moet wel apart moeite doen om die soorten te pakken te krijgen. Daarvoor zijn volgens de schrijvers vijf methoden in gebruik, nl. (1) inhoud van vismagen onderzoeken, (2) duiken ('scuba diving'), (3) dreggen, (4) trawling (voor vis en kreeftachtigen), en (5) van aas voorziene kreeftenkooien uitzetten. Ook deze fauna is rijk met eveneens zeer talrijke endemische soorten. Overigens zijn dit schelpen die buiten Zuid-Afrika zelden bij handelaars te verkrijgen zijn.

Zuid-Afrika telt vanouds zeer weinig beroepsmalacologen, maar kent tegenwoordig wel veel amateurs van niveau. Overigens, de naam van de pionier-amateur Kennelly (1984: eerste boekje sinds Barnard's 'Beginner's guide' van 1951) wordt consequent fout gespeld als Kennely (ook in het eerdere boek van Steyn & Lussy). De eerste auteur, Steyn (anno 1926!), is emeritus hoogleraar in de chirurgie/diergeneeskunde en de tweede, Lussy (een jonge vijftiger), is 'industrial chemist'. Dit koppel gerenommeerde amateurs heeft al in 1998 een boek over Zuid-Afrikaanse schelpen geschreven: 'Marine shells of South Africa' (dat ruim 1000 soorten van alle groepen beschrijft en illustreert), terwijl de eerste auteur samen met zijn vrouw in 2001 en 2002 eveneens boeken over hetzelfde onderwerp het licht deed zien. De literatuurlijst laat overigens zien hoeveel de auteurs aan de beroepsmalacologen Herbert en Kilburn van het Natal Museum (Pietermaritzburg) te danken hebben.

Het boek beperkt zich tot gastropoden met een schelp vanaf ongeveer 20 mm lengte/hoogte en legt de nadruk op verzamelaarsgroepen [o.a. 77 taxa van de kaurie-achtigen (51 soorten Cypraeidae, 11 Triviidae en 15 Ovulidae); 77 soorten Conidae]. Alle soorten hebben een nummer, wat ook in het register terugkeert – een praktisch systeem. De verspreiding van de soorten is vaak moeilijk weer te geven als gevolg van incidentele vangst. Het merendeel van de behandelde taxa is endemisch voor de regio. Bij wijd verspreide soorten wordt alleen de verspreiding in de zeeën rond Zuid-Afrika opgegeven – de opmerking "uncommon" (bijv. bij *Talparia talpa*) slaat dus uitsluitend op zuidelijk Afrika. Is het te veel gevraagd in een volgende druk even de gehele verspreiding van deze soorten in enkele woorden aan te geven?

Enkele van de meest opvallende endemen van dieper water (de 'iconen' van de Zuid-Afrikaanse mariene malacofauna!) raakten al relatief vroeg bekend, *Afrivoluta pringlei* (1947, Marginellidae i.p.v. Volutidae als oorspronkelijk verondersteld) en *Bayerotrochus africanus* (1948, beschreven als *Pleurotomaria africana*). Echter, het beschrijven van nieuwe soorten van 'offshore' weekdieren gaat nog maar steeds door.

De kwaliteit (scherpte en kleur) van de foto's is goed, soms wisselend, echter altijd adequaat voor herkenning. Soms gaat het een beetje mis, bijv. op p. 42 (no. 100) wordt bij *Cypraea tigris* gesteld dat de Zuid-Afrikaanse vorm donkerder is dan die van Mozambique, wat in de foto geenszins het geval is! Het heeft weinig zin in detail op de inhoud van het boek in te gaan, daar is hier ook geen ruimte voor. Ik denk dat dit een uitstekend boek is dat door talrijke liefhebbers op hoge prijs gesteld zal worden.

A.C. VAN BRUGGEN

¹Dit is de prijs opgegeven in een catalogus van een Nederlandse boekhandelaar. De prijs in Zuid-Afrika is slechts R 230,00, wat overeenkomt met ca. € 25,00 – prijs voor Europa op aanvraag bij de auteur.